

Registro Nr. 1768

LIETUVOS VALSTYBĖS ISTORIJS ARCHYVAS

FONDAS NR. 20 (SA)

VILNIAUS ŽEMĖS TEISMAS

ВИЛЕНСКИЙ ЗЕМСКИЙ СУД

**ŽEMĖS TEISMO DEKRETŲ; PIRKIMO-PARDAVIMO AKTŲ; TESTAMENTŲ,
DOVANOJIMO, SKOLŲ, KVITACINIŲ RAŠTŲ; ĮGALIOJIMŲ, SKUNDŲ, ŠAUKIMŲ Į
TEISMĄ IR VAZNIŲ LIUDIJIMŲ APIE JŲ ĮTEIKIMĄ, PRIESAIKOS AKTŲ IR KT.
DOKUMENTŲ APYRAŠAS NR. 2**

CHRONOLOGINĖS RIBOS: 1591-1862 m.

LIETUVOS VALSTYBĖS ISTORIJOS ARCHYVAS
PAŽYMA APIE VILNIAUS ŽĖMĖS TEISMO FONDAŲ NR. 20 (SA)

2023-12-13 Nr. A7-15

Vilnius

I. INFORMACIJA APIE FONDO SUDARYTOJĄ

Informacija apie archyvo saugomą fondą Nr. 20 (SA) „Vilniaus žemės teismas“ buvo pateikta Lietuvos valstybės istorijos archyvo 2001 m. vasario 9 d. pažymoje Nr. A7-15.

II. DOKUMENTŲ SUTVARKYMAS

Bendrosios žinios apie fondo dokumentus

2023 m. sudarytas naujas fondo Nr. 20 (SA) „Vilniaus žemės teismas“ apyrašas Nr. 2. Šio apyrašo bylas sudarantys dokumentai buvo naujai aprašyti ir kiekvienai bylai sudaryta nauja atskira antraštė lietuvių ir rusų kalbomis. Po pertvarkymų fondo Nr. 20 (SA) „Vilniaus žemės teismas“ apyraše Nr. 1 yra 343, o apyraše Nr. 2 – 19 apskaitos vienetų, apyraše Nr. 3 -1 apskaitos vienetas.

Iš viso Vilniaus žemės teismas teismo fonde Nr. 20 (SA) yra 363 apskaitos vienetai, kurių chronologinės ribos 1591-1862 m.

Vilniaus žemės teismo dekretų; pirkimo-pardavimo aktų, testamentų, dovanojimo, skolų ir kvitacinių raštų; įgaliojimų, skundų, šaukimų į teismą ir vaznių liudijimų apie jų įteikimą, priesaikos aktų ir kt. dokumentų apyrašas Nr. 2.

Pagal 1968 m. balandžio 15 d. pažymą aprašius 5 kg XVI-XIX a. aktų pabirų ir pavienių dokumentų, tuo metu priklausančių fondui Nr. 20 (SA) „Vilniaus žemės teismas“, buvo sudaryti devyni atskirų Senujų aktų fondų antrieji apyrašai. Jiems priklausė 114 apskaitos vienetų. Tai fondai: Nr. 79 (SA) „Ukmergės žemės teismas“ (22 apsk. vnt.), Nr. 162 (SA) „Kauno žemės teismas“ (17 apsk. vnt.), Nr. 337 (SA) „Telšių žemės teismas“ (17 apsk. vnt.), Nr. 22 (SA) „Vilniaus magdeburginis teismas“ (6 apsk. vnt.) ir kt.

1968 m. gruodžio 10 d. iš tų pačių pabirų buvo sudarytas fondo Nr. 20 (SA) „Vilniaus žemės teismas“ apyrašas Nr. 2. Jame buvo įrašyta 18 bylų. 1983 m. Lietuvos centriniame valstybiniame istorijos archyve atlikus Vilniaus žemės teismo fondo Nr. 20 (SA) bylų kiekio ir fizinės būklės patikrinimą, nustatyta, kad šio fondo apyraše Nr. 2 yra 18 bylų. Taigi patikrinimas patvirtino faktinį šiam apyrašui priklausančių bylų kiekį.

1997 m. fondo Nr. 20 (SA) apyrašą Nr. 2 papildė dar viena byla. Taigi, apyraše Nr. 2 buvo įrašyti 19 apskaitos vienetų, kurių dokumentų chronologinės ribos 1591–1829 m.

Iš naujo pertvarkyti fondo Nr. 20 (SA) apyrašą Nr. 2 nutarta, norint ištaisyti jame pastebėtus bylų aprašymo trūkumus ir netikslumus. 2023 m., sudarant naują fondo Nr. 20 (SA) „Vilniaus žemės teismas“ apyrašą Nr. 2, buvo atliktas: bylų kiekio ir fizinės būklės patikrinimas; bylų priklausymo fondui nustatymas; dokumentų chronologinių ribų nustatymas; naujų dokumentų antraščių lietuvių-rusų kalbomis sudarymas.

Po pertvarkymo fondo Nr. 20 (SA) apyraše Nr. 2 bylų kiekis nepasikeitė. Jame yra 19 (devyniolika) bylų, kurių chronologinės ribos 1591-1862 m. Didžiąją dalį bylų dokumentų sudaro nuorašai iš Vilniaus žemės teismo knygų. Taip pat yra nuorašų iš LDK Vyriausiojo tribunolo, Vilniaus vyriausiojo teismo, Vilniaus pilies, Ukmergės žemės ir pilies, Ašmenos žemės, Minsko pilies, Smolensko žemės ir kt. teismų knygų. Minėtų institucijų dokumentai Vilniaus žemės teismo nagrinėjamosiose bylose atliko dokumentų-priedų vaidmenį.

Visas apyrašo Nr. 2 bylas pagal dokumentų tipą sąlyginai galima suskirstyti: į dekretus; pirkimo-pardavimo aktus, testamentus, dovanojimo, skolų ir kvitacinius raštus; įgaliojimus, skundus, šaukimus į teismą ir vaznių liudijimus apie jų įteikimą, priesaikos aktus ir kt. dokumentus, Dekretuose yra įrašyti Vilniaus žemės teisme nagrinėjamų bylų turinys, eiga ir skelbiami teismo nuosprendžiai.

Aprašant fondo Nr. 20 (SA) apyrašo Nr. 2 bylas nefondinių bylų jame nerasta. Bylų dokumentų fizinio stovio ir datų ypatybės yra nurodytos apyrašo Nr. 2 lentelės pastabų skiltyje. Didelė dalis apyrašo dokumentų parašyti lenkų kalba, tačiau yra aktų parašytų rusėnų, lotynų, rusų ir vokiečių kalbomis. Daugelis dokumentų yra patvirtinti įvairių institucijų antspaudais. Tvardant apyrašą Nr. 2, sudarytos naujos bylų antraštės lietuvių ir rusų kalbomis, tiksliau nustatytos bylų chronologinės ribos bei lapų kiekis. Taip pat ant apyrašo Nr. 2 bylų viršelių priklijuotos spausdintos bylų antraštės su dokumentų chronologinėmis ribomis.

Iš viso į fondo Nr. 20 (SA) Vilniaus žemės teismo apyrašą Nr. 2 įrašyti 19 apskaitos vienetų, kurių chronologinės ribos 1591-1862 m.

Informacijos ir sklaidos skyriaus
vyriausiasis archyvistas

Aleksandr Baniusevič

ПЕРЕВОД СПРАВКИ ФОНДА № 20 „ВИЛЕНСКИЙ ЗЕМСКИЙ СУД“

I. ИНФОРМАЦИЯ О ФОНДООБРАЗОВАТЕЛЕ

Сведения об архивном фонде № 20 “Виленский земский суд” представлены в справке Литовского государственного исторического архива от 9 февраля 2001 г. № А7-15.

II. СОЗДАНИЕ ФОНДА И ЕГО СТРУКТУРА

Сведения о фонде

В 2023 г. была составлена новая опись № 2 фонда № 20 „Виленский земский суд“. Документы этой описи были заново описаны и каждому делу на литовском и русском языке составлен новый отдельный заголовок. В описи № 1 фонда № 20 “Виленский земский суд“ учтены 343 единицы хранения, в описи № 2 – 19 единиц хранения, а в описи № 3 – 1 единица хранения.

Итого в фонде № 20 „Виленский земский суд“ имеется 363 единицы хранения, хронологические рамки которых охватывают 1591-1862 гг.

Опись № 2 фонда № 20 „Виленский земский суд“

Согласно справки от 15 апреля 1968 г. при описании 5 кг россыпи актов и отдельных документов за XVI-XIX в., в то время принадлежащих фонду № 20 „Виленский земский суд“, было сформировано девять вторых описей отдельных фондов Древних актов. Им принадлежали 114 единиц хранения. Это фонды: № 79 „Вилкомирский земский суд“ (22 ед. хр.), № 162 „Ковенский земский суд“ (17 ед. хр.), № 337 „Тельшевский земский суд“ (17 ед. хр.), № 22 „Виленская магдебургия“ (6 ед. хр.) и др.

10 декабря 1968 г. из этой же россыпи была составлена опись № 2 фонда № 20 „Виленский земский суд“. В эту опись вошли 18 дел. В 1983 г. в центральном государственном историческом архиве Литвы была проведена проверка наличия и состояния дел фонда № 20 „Виленский земский суд“. В результате проверки установлено, что в описи № 2 оказалось в наличии 18 дел. Проверка подтвердила соответствие фактического количества дел количеству дел, состоящих по учёту.

В 1997 г. к описи № 2 фонда № 20 было присоединено одно дело. Итого в описи № 2 было учтено 19 единиц хранения, хронологические рамки которых охватывали 1591-1829 гг.

Недостатки и неточности в описании дел явились стимулом для усовершенствования описи № 2 фонда № 20. При составлении в 2023 г. новой описи № 2 фонда № 20 „Виленский земский суд“ были проведены следующие работы: проверка наличия и физического состояния дел; фондирование; уточнение хронологических рамок документов; составление новых заголовков документов на литовском и русском языках.

После усовершенствования количество дел в описи № 2 фонда № 20 не изменилось. В ней имеется 19 (девятнадцать) дел, хронологические рамки которых 1591-1862 гг. Большую часть документов представляют выписи из книг Виленского земского суда. Также имеются выписи из книг Главного Литовского трибунала, Виленского Главного суда, Виленского гродского, Вилкомирского земского и гродского, Ошмянского земского, Минского гродского, Смоленского земского и др. судов. Документы упомянутых институций в делах, рассматриваемых Виленским земским судом, выполняли роль документов-приложений.

Все принадлежащие описи № 2 дела по виду документов можно условно распределить: на декреты; акты купли-продажи, завещания, дарственные, асsekурационные и квитационные записи; доверенности, жалобы, вызовы в суд и свидетельства возных об их вручении, акты присяг и др. документы. В декретах излагались суть и процесс рассматриваемых в Виленском земском суде дел и выносились по ним судебные решения.

При составлении описи № 2 фонда № 20 нефондовых дел в ней обнаружено. Особенности дат документов и физического состояния дела указаны в таблице описи № 2, в колонке „примечания“. Большая часть документов описи написаны на польском языке, но также имеются акты, написанные на старобелорусском, латинском, русском и немецком языках. Многие документы заверены печатями разных институций. В усовершенствованной описи № 2 также составлены новые заголовки дел на литовском и русском языках, точнее указаны хронологические рамки документов и количество листов. Также на обложках дел этой описи приклеены печатные заголовки дел с хронологическими границами документов.

Всего в описи № 2 фонда № 20 „Виленский земский суд“ имеется 19 единиц хранения, хронологические рамки которых 1591-1862 гг.

Отдел распространения информации

Старший архивист

Александр Банюсевич

